

Ο ΣΦΑΛΑΓΓΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΣΑΜΑΡΤΣΙΔΟΥ

Α'. — Σ ΤΟ ΜΑΓΑΖΙ

τοκιστής ὁ Σφάλαγγας 'ς τὸ μαγαζὶ κλεισμένος
Τὰ κομπολόγια του μετρᾷ σκυφτός καὶ καθισμένος·
'Απὸ διπλὸ μεταξὺ τὸ σερπῖτι περασμένα
ἔχει 'ς τὸν κόρφο τὰ κλειδιά τῆς κάσας κρεμασμένα,
ἔχει νυφίτσας πρόσωπο καὶ μύτη γερακίσια,
'Αστρίτη μάτια καὶ φωνὴ ψιλὴ καὶ γυναικίσια.
ἔχει καὶ πίστι καὶ Θεὸ καὶ νόμο μόνον ἓνα,
Τὰ πλοῦτη 'ποῦ 'ς τὴν κάσσαν του βαστᾷ καλὰ κλεισμένα.
'Αλλοίμονο 'ς ἐκείνονε 'ποῦ βάλη τὸ ποδάρι
'Σ τὸ μαγαζὶ του δανεικὰ νὰ πάρη! Θὰ τὸν 'γδάρη.
'Αν ἓνα δώρη, ἐκατὸ νὰ πάρη θὰ θελήσῃ.
Κι' ἀλαίμαργα τὸ αἷμά του θὰ πιῇ, θὰ πιπιλήσῃ.
'Εἶσι 'ς τῆς Γιάδας τὸ νοσὶ μεγάλην νυχτερίδα,
—'Ακούω, μὲ τὰ μάτια μου ποτὲ μου δὲν τὴν εἶδα,—
'Εξω τῇ νύχτᾳ ἄνθρωπο ἂν εὖρη κοιμισμένο,
'Επάνω τοῦ 'λαφρὰ πετᾷ, ἀγρίμι πεινασμένο,
Γλυκὰ τὰ φτερούγια τῆς τὸν ἀερίζει, σχίζει
Μιά φλέβα μὲ τὰ δόντια τῆς τὰ σουβλερά, κι' ἀρχίζει
'Αλαίμαργον τὸ αἷμά του νὰ πίνει, καὶ δὲν φεύγει
Πρὶν τοῦ ἀνθρώπου ἢ ψυχῇ τοῦ κοιμισμένου ἐβγῇ.

.....
'Σ τὸ μαγαζὶ του κάθεται ὁ Σφάλαγγας κλεισμένος,
Καὶ νὰ σου 'μπαίνει ἄνθρωπος πτωχός, δυστυχισμένος.
Τεχνίτης εἶναι, δουλευτής μὲ φάμελιὰ μεγάλην,
Καὶ 'ς τὸ κεφάλι δὲν 'μπορεῖ σήμερα νὰ τὰ βγάλῃ.
'Πλάκωσαν χρόνια δίβολα, κι' ἀνάποδα, καὶ τρέχει,
'Ολνμερίς σκοτόνεται, καὶ προκοπὴ δὲν ἔχει.
Μικρὰ τὰ 'μεροκάματα, κι' ἡ φάμελιὰ μεγάλην,
Τί τάχα εἶν' ὁ κάθουρας καὶ τί ζοῦμι θὰ βγάλῃ.
Τοὺς τοίχους βάθει τῶν σπιτιῶν, καὶ ὅτι, ὅτι πέρνει
'Σ τὸ σπῖτι του τὸ κουβαλᾷ, 'ς τὸ σπῖτι του τὸ φέρνει.
Μὰ ἔχει τόσα στόματα 'ς τὸ σπῖτι νὰ προφτάσῃ,
Ποῦ δὲν 'μπορεῖ καλὰ καλὰ ψωμί νὰ τὰ χορτάσῃ.
—Καλὴ σου 'μέρα, ἄρχοντα!—«Καλῶς μᾶς ἦρθες, Ρόκο».
—Τρακόσαις ἤθελα δραχμαῖς, ἀφέντη, μὲ τὸν τόκο.
—«Τρακόσαις ἤθελες δραχμαῖς; Καλὰ, καλὰ, παιδί μου!
Στάσου νὰ ζήσης μιὰ στιγμὴ νὰ βγάλω τὸ κλειδί μου,
'Σ ἓνα χαρτάκι μιὰ στιγμὴ νὰ γράψω δύο λόγια».
'Αφίνει 'ς τὸ τραπέζι του μὲ μιὰ τὰ κομπολόγια,
'Ανοίγει, παίρνει ταῖς δραχμαῖς, 'ς τὰ χέρια του ταῖς παίζει,
Καὶ ὀρνει τὴν καρέκλα του, καὶ γράφει 'ς τὸ τραπέζι.
Τί γράφει; 'Ο Θεὸς κι' αὐτός μονάχος τὸ γνωρίζει·
'Επειτα ρίχνει μιὰ ματιὰ 'ς τὸ Ρόκο καὶ γυρίζει·
—Τρακόσαις θέλεις, Ρόκο μου, δραχμαῖς;—«Ναί, γιὰ τὸ 'νοῖκι,
Γιὰ ν' ἀγοράσω χρώματα καὶ βούρτσας καὶ βερνίκι».
—Καλὰ, παιδί μου. Γίνεται. Ἐγὼ ποῖος εἶμαι 'ξέρω,
Καὶ δυσκολία, Ρόκο μου, καμμιά δὲ θὰ σοῦ φέρω.
Δὲν εἶμαι τάχα ἄνθρωπος 'ποῦ ἄνθρωπο θ' ἀφήσῃ!
'Εἶσι νὰ ζῇ ὁ Σφάλαγγας, ποτὲ νὰ μὴ ψοφήσῃ!
Δίνω 'ς τὸν κόσμον τὸ φτωχό, μάλιστα, δίνω, δίνω,
Καί, ὅπως ἄλλοι 'γδύνουνε φτωχό, ἐγὼ δὲ 'γδύνω.
'Αλλοὶ ζητοῦν 'ς τὰ ἐκατὸ τριάντα καὶ σαράντα,
Κι' ἐγὼ; Θεοφθοῦμενα δανείζω, Ρόκο, πάντα.
Θέλεις τρακόσαις δανειαῖς δραχμαῖς γιὰ νὰ σοῦ δώκω;
Πέντε λεπτὰ γιὰ τὴν δραχμὴν τὴν 'μέρα θέλω τόκο.
Πέντε λεπτὰ, κὰν τίποτε, ἄτοκα 'πὲς, τί δίνεις;
'Ενα ποτήρι μὲ νερὸ τώρα μ' αὐτὰ δὲν πίνεις,
Μὰ τί νὰ γείνῃ; Καὶ ψυχὴ κανέναν ἔχει πάλι,
Δὲν εἶμαι ἀθεόφοβος ἐγὼ καθὼς οἱ ἄλλοι.
Πέντε λεπτὰ γιὰ τὴν δραχμὴν. 'Ο νοῦς μου τὸ χωράει,
'Ο πειὸ φτωχός γιὴ διάφορα νὰ δώσῃ θὰ μποράει,
'Εἶσι 'ποῦ λές. Τί ἤθελα νὰ 'πῶ; 'Α, ναί, ἀλήθεια!
'Αφήκαμε τ' ἀλήθινά καὶ λέμε παραμῦθια.

Τρακόσαις ἤθελες δραχμαῖς. Τρακόσαις αἱ; Μὰ ἄκου,
Δὲ θέλω λόγια μοναχὰ νὰ χάνωμε τοῦ κακοῦ.
Ξέρεις, τὸν κόσμον τὸ φτωχὸ ἐγὼ δὲν πετσογδέρνω,
Τί μόνο; Γιὰ ἀσφάλεια ἐνέχυρο ποῦ πέρνω,
Καὶ γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ ὁμολόγο μονάχα.
Βλέπεις ζωὴ καὶ θάνατος 'ς τὴν μέσῃ εἶναι τάχα.
Νὰ ἰδῶ! Τί ἔφερες ἐκεῖ; Ἐνα χρυσὸ βραχιόλι...
Αὐτὰ τὰ ἐσυνειθίζεν ἓναν καιρὸ 'ς τὴν Πόλιν...
'Ας εἶναι δά... ὑπόγραψε καὶ τοῦτο τὸ χαρτάκι,
Βάλε τὴν Θεοχάραχτη... Βιάζομαι κομματάκι.
'Ασχημα χρόνια, ἀσχημα! Νὰ κάνῃ τὸ καλὸ του,
Καὶ νὰ τραδᾷ ἐπειτα κανεὶς τὸ διάβολό του.
Βλέπεις ἐδῶ; Γιὰ κύτταξε, χαρτιά καὶ παραχάρτια,
'Απόφασαις δικαστικαῖς μὲ δλα τοὺς τὰ σάρτια.
Γιατί; Νὰ πάρω τὸν παρὰ ὀπίσω πῶχον δώσει.
Κύτταξε. 'δὲς τί μοῦ χρωστοῦν καὶ δὲν πληρώνουν τόσοι!
'Εβαλες τὴν ὑπογραφή; Καλὰ, καλὰ (Νά, Ρόκο,
Καὶ ταῖς δραχμαῖς 'ποῦ μοῦ ζητεῖς καὶ πέρνεις μὲ τὸν τόκο
Τρεῖς μῆνες ἔβαλα καιρὸ, νάχῃς καιρὸ 'μπροστά σου.
'Αμὲ, κύρ Ρόκο, δούλεψε τώρα μὲ τὰ σωστά σου,
Καὶ κύτταξε νὰ θυμηθῇς τὴν καλοσύνην, Ρόκο.
Πέντε λεπτὰ ἢ μιὰ δραχμὴ τὴν 'μέρα ἔχει τόκο.

.....
Πέρνει ὁ Ρόκος ταῖς δραχμαῖς, καὶ βγαίνει καὶ σφαλᾷ,
Κι' ὁ Σφάλαγγας μὲ χάχανο διαβολικὸ γελάει.
Κι' ὁμολόγο κ' ἐνέχυρο 'ς τὴν κάσσαν του σφαλᾷ.

'Σ τὸ μαγαζὶ μέσα πρὶν 'μῆ, καὶ ταῖς δραχμαῖς πρὶν πάρῃ
Κάλλιο τὸ ἓνα νάσπανε ὁ Ρόκος μας ποδάρι!
'Σ τ' ἀγκίστρι μὲ τὸ δόλωμα ἐπιάστηκε 'σάν ψάρι.
Καὶ τὴν ψυχὴν σου, Ρόκα μου, ὁ Σφάλαγγας θὰ πάρῃ.

Β'. — Σ ΤΗ ΦΥΛΑΚΗ

Τοῦ Ρόκου κλαῖνε τὰ παιδία 'ς τὸ σπῖτι κι' ἡ γυναῖκα,
Κι' ὁ Ρόκος μέσ' 'ς τὴν φυλακὴν ἡμέραις τώρα δέκα
συμμάζωμένος κάθεται. Ραγίζει' ἡ καρδιά του
Τὴν δύστυχην γυναῖκά του, τὰ δύστυχα παιδιὰ του
Χωρὶς ψωμί, χωρὶς φωτιά νὰ βλέπῃ μὲ τὸ νοῦ του·
Οὔτε ἀκούει τὴν γλυκεῖαν φωνὴν τοῦ παινοῦ του,
Ποῦ τὸ τραγοῦδι τραγουδεῖ τοῦ Ζάκα 'ξαπλωμένος
Καὶ μὲ τὴν λύπην φαίνεται πῶς εἶναι μαλωμένος.

.....
'Μπαίνουν πολλοὶ 'ς τὴν φυλακὴν, πολλοὶ κατεργαροί,
Μὰ μπαίνουνε 'ς τὴν φυλακὴν καὶ τίμιοι γιὰ χρέη.
Οἱ πρῶτοι τὰ κατὰστιχα τοῦ μαγαζιοῦ ταιριάζουν,
'Οσα 'μπορέσουν πειὸ πολλὰ 'ς τὸν κορβανὰ σωριάζουν,
Ρίχνουν κανόνι, τρέχουν κλὴ τῆρες, βάνουν βοῦλλα
Καὶ εἰς τὸ τέλος 'βρίσκεται, νοῦλα ἢ νοῦλα, νοῦλα
'Η 'γδύτουνε μὲ μαστοριά τοῦ κράτους τὰ ταμεῖα
Καὶ οὔτε κὰν γιὰ μαρτυρίαν δραχμὴν ἀφίνουν μία,
'Η κλέβουνε τὴν συλλογὴν τὴν νομισματικὴν μας
Κι' ἀχόρταγα βυζάνουνε τὴν ἀτμοπλοικίαν μας,
Καὶ κτίζουε θεώρατα παλάτια μὲ τὰ τέτοια
Καὶ τρῶν καὶ πίνουν καὶ γλεντοῦν 'ς τὰ πένε βιλαέτ
Οἱ ἄλλοι, ἄνθρωποι καλοὶ, γιὰ δάνειον κανένα
Ποῦ κάνονκ γιὰ νὰ θρέψουνε παιδιὰ τοὺς πεινασμένα,
Γιὰ μιὰ βελόνα, γιὰ κλωστή, γιὰ μιὰ σακκορράφα
'Απὰ τὸν ἄννα ὀρνονται κοί πᾶν 'ς τὸν Καϊάφα,
Καὶ βρίσκουνε τὴν φυλακὴν μὲ μιὰ κουτρούδλλα
Γιὰ τὸ κοῦς, ἐπιτόκια, δικαστικά καὶ ἄλλα.
Κλαῖνε τὴν μοῖρὰ τοὺς ἐκεῖ κι' οἱ κλέφτες τραγουδοῦνε,
'Οσοὶ δὲ μὲ πιστεύουνε ἄς πᾶνε νὰ τοὺς 'δοῦνε.
'Ας πᾶνε, ναί, 'ς ταῖς φυλακαῖς νὰ μάθουν τὴν ἀλήθεια.
Δικαιοσύνην μιὰ φορὰ! Μαρούλια, κολοκύθια!

Ο κλέφτης νὰ σοῦ τραγουδῇ, κι' ὁ τίμιος νὰ κλαίῃ,
Δικαιοσύνη, κύριοι, ὁ ἄλλος νὰ σοῦ λέρῃ
Δικαιοσύνη! Τρεῖς χαραῖς καλὲς, καὶ δυὸ τρομάραις!
Ἐνα σωρὸ μαζέψαμε γιὰ νόμους κουταμάραις,
Κοντὰ-κοντὰ ταῖς βάλαμε 'σὺν οὐκα 'ς τὴν τσαπέλλα,
κι' ἐκάναμε καὶ ἔχομε νομοθεσία τρέλλα
Νόμω καλὰ, τὰ ἄδικα, νόμω κακὰ, τὰ δίκαια,
κι' ἂν δὲ σ' ἀρέσῃ, τότε 'πιὲς ζουμι ἀπὸ ραδίκια.

.....
Συμμαζωμένος κάθεται 'ς τὴ φυλακὴ ὁ Ρόκος·
Τοῦ Σφάλλαγγα τὸν σφάλισε 'ς τὴ φυλακὴ ὁ τόκος,
Ἐχασε τῆς γυναῖκας τοῦ ὁ Ρόκος τὸ βραχιόλι,
Ἄφησε μόνη κι' ἔρημη τὴ φάμελιά του ὅλη,
Ἐποῦλινε τὰ σύνεργα καὶ ὅλα τὰ καλὰ του,
Κι' ὅλο χρωστῶ 'ς τὸ Σφάλλαγγα τὰ μαλλιοκέφαλά του.
Συμμαζωμένος κάθεται, κι' ὁ νοῦς του 'σὺν ἀνέμῃ
Γυρίζει, κι' ἡ καρδοῦλά του χτυπᾷ, χτυπᾷ καὶ τρέμει.
—«Ἀνάθεμά, σε Σφάλλαγγα, καὶ τρεῖς ἀνάθεμά σε!
«Ἄφωρεσμένε, τὸ Θεὸ διόλου δὲν φοβᾶσαι!
«Ἐβόλα τὴν ὑπογραφὴν ἐκείνη μὲ τὸ χέρι,
«Καὶ ποῦ νὰ ξέρω 'ς τὴν καρδιά πῶς ἔδανα μαχαῖρι!
«Δυστυχημένα μου παιδιὰ! Τὰ βλέπω, ξεψυχοῦνε,
«ἰδρωτὲς κρῦοι τὰ φτωχὰ παιδιὰ μου περιχοῦνε!
«Χλωμά-χλωμά 'σὺν λείψανα, πετσοὶ καὶ κοκκαλάκια,
«μὲ μαῦρα 'σὺν τοῦ κόρακα φτερούγια τὰ μαλλάκια,
«μὲ τὰ χειλάκια μελανὰ, τὰ μάγουλα σκαμμένα,
«μὲ τὰ ματάκια τοὺς θολὰ, θολὰ μισοδυσμένα,
«τὰ βλέπω τὰ παιδάκια μου, τὰ βλέπω λιγωμένα,
«'ς τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάννας τοὺς τὰ βλέπω τὰ καῦμένα!
«Τὰ κόκκαλά τους, Σφάλλαγγα, δὲν εἶναι κόκκαλά μου;
«Τί κάνω; Τί μοῦ γίνεται; Δὲν εἶμαι 'ς τὰ καλὰ μου!
«Τὰ κρεάτά τους, Σφάλλαγγα, δὲν εἶναι κρεάτά μου;
«Ἄχ! μία, μία, μιὰ στιγμὴ ἂν σ' ἔδλεπα 'μπροστά μου!
«Δυστυχημένα μου παιδιὰ....» Καὶ τὰ μαλλιά του πιάνει,
Καὶ τὰ τραβᾷ, καὶ τὰ τραβᾷ, πλεξοῦδαις τρίχαις βγάνει,
Τὰ δάκρυα τὰ 'μάτια του θαμπόνουν. Τί παθαίνει;
Πέφτει 'σὺν τὸ πάτωμα ξερός. Ζῇ; πέθανε; πεθαίνει;

.....
'Βγάνουν τὸ Ρόκο σπικωτό, 'ς τὸ σπίτι του τὸν φέρνουν.
'Επάνωθ' του τὰ παιδιὰ καὶ ἡ γυναῖκα γέρνουν.
'Αλοῖμονο! Κι' αὖ σπικωθὴ καὶ πάλι 'ς τὸ ποδόρι,
'Σ τὴ φυλακὴ ὁ φύλακας καὶ πάλι θὰ τὸν πάρῃ!

Γ.—'Σ ΤΟ ΔΡΟΜΟ.

'Ο Ρόκος γιὰ τὴ φυλακὴ πάλι χλωμὸς πηγαίνει,
Κι' ὁ Σφάλλαγγας ὁ τοκιστὴς ἀπὸ τὸ σπίτι 'βγαίνει
Εἶδε 'ς τὸν ὕπνο κόκκινο εἰς τὸ λαιμὸ σειρῆτι
πῶς ἐφοροῦσε, κι' ἀνοῖξε πρὶν 'δῇ ὄνειροκρίτη,
Κι' ἐδιάβασε: «Τὸ κόκκινον εἰς τὸ λαιμὸ σειρῆτι
καλὸ σημαίνει γρήγορο, ἂν δὲν τὸ εἶδες Τρίτη.»
Δὲν 'διάβασε πῶς ἔγραψεν ἀκόμα κι' ἄλλο ψέμα,
«Πῶς: «Τὸ σειρῆτι ἂν τὸ 'δῇς τὴν Τρίτη εἶνε αἷμα.»
Καὶ δὲν ἐσυλλογίσθηκε πῶς εἶδε τὸ σειρῆτι
Τετάρτης τὸ 'ξημέρωμα, ὅπου θὰ 'πῇ τὴν Τρίτη.
Χαρούμενος, σεῖστός-σεῖστός πηγαίνει, πορπατᾷ,
Τὰ κομπολόγια 'ς τὰ δεξιὸν χέρι του κρατᾷ,
Κι' εὐθὺς καθὼς ἀντίκρουσε τὸ Ρόκο τρέχει, πᾶει,
'λαφρὰ-λαφρὰ 'ς τὸν ὄμο του τὸ χέρι ἀκουμπᾷ.
Καὶ λέει: «Βάνω στοίχημα πῶς ἔρχεσαι γιὰ 'μένα,
«Τὰ περασμένα, ἔλα πειὰ, ἂς εἶναι ξεχασμένα!
«Ἐγώ, ἐγώ τὸ ἔλεγα πῶς θὰ πληρώσῃς, Ρόκο,
«'Σ τὸ Σφάλλαγγα, 'σὺν τίμιος, καὶ δανεικά καὶ τόκο.
«Μίλα λοιπόν! Τί στέκεσαι; Ἐλα μαζί μου, ἔλα!
—«Σφάλλαγγα, μαῦρε Σφάλλαγγα, δὲν 'χόρταδες ἀδδέλλα;
«Μ' ἀφάνισες, ἀφάνισες γυναῖκα καὶ παιδιὰ μου
«ποῦ τᾶχα γιὰ παρηγοριά, χαρὰ καὶ συνοδιά μου
«Σφάλλαγγα, μαῦρε Σφάλλαγγα, ἀχόρταγο σφάλλαγγι,
«Ποῦ δύχτι ἔχεις τοῦ φτωχοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀνάγκη,
«Ποῦ πιάνεις μέσ' 'ς τὸ δύχτι σου τὸν ἀνθρώπο καὶ πνίγεις!
«ποῦ τοῦ φτωχοῦ καὶ ζωντανοῦ τὸ μνήμα τοῦ ἀνοίγεις!

«Σφάλλαγγα, μαῦρε Σφάλλαγγα! Σφάλλαγγα, μαῦρε χᾶρε,
«Τὰ δανεικά 'ποῦ σοῦ χρωστῶ θὰ σοῦ πληρώσω, πάρε!»
Σφυριὰ θαρρεῖ πῶς τοῦ χτυποῦν τὸ κάθε του μνίγγι,
Ρίχνει 'ματιὰ 'ς τὸ Σφάλλαγγα, τὸν βλέπει 'σὺν μερμήγκι,
Καὶ ρίχνεται, καὶ τὸ λαιμὸ καλὰ, καλὰ τοῦ σφίγγει,
Καὶ πιάνει μὲ τὰ δόντια του καὶ σφίγγει τὸ λαρύγγι.
Ρόκο μου, Ρόκο, Ρόκο μου... Ρόκο μου... Ρό.. «Ἄ, κλέφτη!»
Κομμένο τὸ λαρύγγι του ὁ Ρόκος φτύνει... Πέφτει
'Ο Σφάλλαγγας, σωριάζεται 'ς τὸ αἷμα του πνιγμένος,
κι' ὁ Ρόκος στέκεται, κι' αὐτὸς 'ς τὸ αἷμα βουτηγμένος.
Μὲ σταυρωμένα στέκεται τὰ χέρια, δὲν σπαράζει.
Χαράζει καὶ γιὰ τοὺς κακοὺς, ὀργὴ Θεοῦ χαράζει.

Δ.—'Σ ΤΟΝ ΤΖΕΛΑΤΗ.

'Όλα 'ς τὸν κόσμον ἔχουνε ἀρχὴ καὶ τέλος, ὅλα
κι' ἡ δίκη ἐτελείωσε τοῦ Ρόκου, καρμανιόλα.
'Η δίκη ἐτελείωσεν, ἀπόφασις βγαλμένη.
'Στὴ φυλακὴ μὲ σίδερα ὁ Ρόκος περιμένει
'Μέρα τὴ μέρα καρτερεῖ νὰ 'δῇ τὴ φάμελιά του,
Καὶ νὰ τὴ σφίξῃ ὕστερ' φορὰ 'ς τὴν ἀγκαλιὰ του.
'Υστερ'; Ὁχι. 'Σ τὴ ζωὴ, νί,α 'ς τὴ ζωὴ τὴν ἄλλην
Τὴ φάμελια 'ς τὴν ἀγκαλιὰ καὶ πάλι θὰ τοῦ βάλῃ,
'Εκεῖνος, ποῦ παρηγορεῖ κάθε ψυχὴ ποῦ κλαίει,
'Εκεῖνος, ποῦ ἀφέωνται αἱ ἀμαρτίαι» λέει,
'Μέρα τὴ 'μέρα τὴ στιγμὴ ἐκείνη τὴ μεγάλη,
Ποῦ μέσ' ἀπὸ τὴ φυλακὴ τὸ πόδι του θὰ βγάλῃ,
Γιὰ ν' ἀναδῇ 'ς τὴ σκαλωσιά ἐκείνη, 'ποῦ στημένη
'Ανθρωπινὰ, 'σὺν ζωντανῇ, κεφάλια περιμένει.
'Εκεῖνος, ποῦ τὸν ἀνθρώπο 'σὺν ἀνθρώπο δὲν κρίνει
Καὶ λέει: «ἔκλαψες πολὺ εἰρήνη σοι, εἰρήνη!»,
'Εκεῖνος, ποῦ τὰ δάκρυα 'ς τὴ ζυγαριὰ ζυγιάζει,
'Εκεῖνος, ποῦ τὸν ἀνθρώπο πολὺ ὀλίγο 'μοιάζει.
'Εκεῖνος, ποῦ παράδεις καὶ 'ς τὸ ληστὴ χαρίζεις,
Πατέρα, μάννα καὶ παιδιὰ γιὰ πάντα δὲν χωρίζεις.

.....
'Ορθο βαθὺ τῆς ἐκκλησιᾶς τὸ σημαντρο σημαίνει
Εἰς τὸ δεξιὸν χέρι του τὴν κεφαλὴν γεμμένη
'Ο Ρόκος ἔχει 'ἡμερὰ κοιμᾶται' 'ς τὸνεῖρό του
Τοῦ φαίνεται τὴ φάμελιά πῶς ἔχει 'ς τὸ πλευρὸ του
Τάγαπημένα του παιδιὰ τὰ χέρια του φιλοῦνε
Καὶ μὲ γλυκὸ χαμόγελο 'ς τὰ χεῖλια τοῦ μιλοῦνε
Κι' ἐκεῖνος πάλι τὰ φιλεῖ καὶ τὰ σφιχταγκυλιάζει,
Καὶ ἡ καρδιά του 'ς τὴν χαρὰ βουτᾷ κι' ἀναγαλλιάζει.
'Ω ὕπνε, ὕπνε μου, γιὰτρὲ, ποῦ 'ξέρεις νὰ γιαιτρεύῃς
ὅλα τὰ πάθια, καὶ ποτὲ παρὰ δες δὲν γυρεύεις!
'Ω ὕπνε παρηγορητὴ, γιαιτρε μου χωρὶς 'ταῖρι,
Γιαιτρε καλὲ, ποῦ δὲν κρατεῖς ψαλλίδι καὶ νυστέρι,
Ποῦ 'ξέρεις βάλαμο γλυκὺ μονάχα νὰ μᾶς δίνῃς
καὶ μᾶς γιαιτρεύῃς, ὕπνε μου, χωρὶς καὶ νὰ μᾶς 'γδύνῃς,
Βάστα τὸ Ρόκο τὸ φτωχό, 'ς τὴν ἀγκαλιὰ σου σφίξε.
'Υπνε μου, κάμε τὸ καλὸ, τὴ δύναμίν σου δεῖξε.
'Ἄφησε. ὕπνε, ἄφησε τὸ Ρόκο νὰ κοιμᾶται,
Τί ἔπαθε, τί ἔκαμε, ὕπνε, νὰ μὴ θυμᾶται,
Καὶ μόνη, μόνη τὴ χαρὰ νὰ ἔχῃ 'ς τὴν καρδιά του
Μὲ τὴν γυναῖκά του μαζί, μαζί μὲ τὰ παιδιὰ του.

.....
Κόβτουν τὸν ὕπνο τὸ γλυκὺ τοῦ Ρόκου σταυρωτῆδες!
Ρόκο μου, 'σὺν ἐξύπνινος 'μπροστά σου τί δὲν εἶδες;

.....
Ζητᾷ ὁ Ρόκος τὸν παπᾶ, καὶ τὸν παπᾶ τοῦ φέρνουν,
ξεμολογιέται, κι' ἔπειτα πολλοὶ μαζί τὸν πέρνουν,
—Χριστέ μου, σ' ἔπερναν καὶ σὲ μὲ τὸ σταυρὸ 'ς τὸν ὄμο—
Τὸν καταιδάζουν 'ς τὴν αὐλὴν, τὸν φέρνουνε 'ς τὸ δρόμο.
'Σ τ' ἀμάξι μέσα ὁ παπᾶς κι' αὐτὸς μὲ τὸν τζελάτη
'μπαίνουνε: «Χτύπα τ' ἄλογα, ἐμπρός, ἀμαξηνάτη!»
Τραβᾷ τ' ἀμάξι γρήγορα κι' ἐκεῖ ποῦ πρέπει φτάνει,
Καὶ μιὰ γυναῖκα, ποῦ φορεῖ κατάμαυρο φουστάνι,
Θέλει νὰ σπάσῃ τὴ γραμμὴ, ποῦ ταχτικοὶ κρατοῦνε,
Κι' ἐδῶθε τὴν ἀμπόχουνε, κι' ἐκεῖθε τὴν βαστοῦνε,
Κι' ἕνας τῆς λέει «πήγαίνε!» κι' ἄλλος τῆς λέει «στέκα!»
Εἶν' ἡ γυναῖκα, ἡ φτωχὴ, τοῦ Ρόκου ἡ γυναῖκα.

Ἀλλοίμονο 'ς τὸ σπιτικό, ποῦ μείνῃ δίχως ἄνδρα.
Χωρὶς βοσκὸ σοῦ φαίνεται ἄρνιά γεμάτη μάνδρα!
Ποὺς θὰ τὰ φέρῃ 'ς τὸ νερό καὶ 'ς τὸ χλωρὸ χορτάρι;
Λύκος ἢ χάρος τ' ἀμοιρα θ' ἀρπάξῃ ἢ θὰ πάρῃ!

Ἀχ! Ἐχει τὸ μαρτύριον δὲν ἔξερω τί, ποῦ κάμει
Τὰ δάκρυά μας νὰ κυλοῦν, νὰ τρέχουν 'ὅταν ποτάμιν
Δὲν ἔξερω τί, 'ποῦ ὄνομα δὲν εἶχε καὶ δὲν ἔχει.
Μὰ ποῦ καθένας μας θαρρεῖ 'ς τὴ γλώσσά του ποῦ τρέχει
Δὲν ἔξερω τί, ποῦ ταῖς καρδιαῖς θαρρεῖς 'ματοκυλίζει,
καὶ μὲ ἀχτίνες θεϊκαῖς τὸ μάρτυρα στολίζει
Δὲν ἔξερω τί μυστήριο, ποῦ κάμει τὸν καθένα
Τὸ Γολγοθᾶ νὰ 'θυμηθῇ καὶ σὲ γλυκεῖα Παρθένα!
Μαρτύριον, 'ποῦ τὸ κλειδί κρατεῖς τοῦ Παραδείσου,
Δόσε 'ς τὸ Ρόκο τὸ φτωχό, ὦ, δόσε τὸ κλειδί σου!

Ἦ τὴ σκαλωσιά τὴ φοδερὴ ὁ Ρόκος γονατίζει,
Μέ δάκρυα τῆς σκαλωσιάς τὸ πάτωμα ποτίζει.
Σκυμμένος κλαίει, δάκρυα ἢ προσευχὴ του εἶναι
— «Στάσου, τζελάτη! Μὴ στιγμὴ, παπᾶ, κοντά μου μείνε,
"γὰ νὰ μοῦ δώσῃς τὴν εὐχή!" καὶ βάνει τὸ κεφάλι
Ἦ τὸ σιδερένιον τὸ χαλκᾶ, καὶ «μνήσθητί μου» ψάλλει.

Σκύφτει ὁ γέρος ὁ παπᾶς νὰ δώσῃ τὴν εὐχή του
Καὶ τρέμει χειροπόδαρα ἀπὸ τὴν ταραχὴ του.
Σὰν ἀστραπὴ καταίδηκε τὸ φοδερὸ μαχαίρι,
Καὶ ὁ παπᾶς ἀπώμεινε χλωμὸς 'ὅταν θειαφοκέρει.
Τοῦ Ρόκου ἐτελείωσαν τὰ βάσανα, τὰ πάθη,
Ἔπεσε τὸ κεφάλι του 'ς τὸ φοδερὸ καλάθι.

Χαμοκελάδι, σκορδιαλός, φιλέρνημο πουλάκι,
Ἐκεῖ 'ποῦ εἶναι μνήματα καὶ πεθαμένων λάκκοι,
Γοργὸ πηδᾶ, γοργὸ πετᾶ 'ς τὰ μνήματα, 'ς τοὺς λάκκους,
Ποῦ κρύφτουν ἅγια χώματα ἢ μαύρους βουκολάκους,
Καὶ κελαῖδεῖ λυπητερά καὶ τριγίρι λέει,
Ἢ 'ἐκείνους 'ποῦ 'ς τὰ μνήματα κοιμοῦνται λὲς πῶς κλαίει.
Ἦ τοῦ Ἐφῆλλαγα καμμιὰ φορὰ τὸ μάρμαρο πηδάει,
Καὶ τὸ πουλάκι σκιάζεται, τὸ πούπουλο μαδάει
Πετᾶ κι' ἀπὸ καμμιὰ φορὰ, καὶ 'ς ἓνα μνημα ψάλλει,
Ποῦ κλεῖ τοῦ Ρόκου τὸ κορμί, τοῦ Ρόκου τὸ κεφάλι.

Χαμοκελάδι σκορδιαλέ, φιλέρνημο πουλάκι,
Τὸ θλιβερό τραγοῦδί σου καὶ τῶνα κανδηλάκι,
Π' ἀνάφτει γὰ τὸν δύστυχο ἢ δύστυχη φамίλια,
Ἀεῖζουν γὰ μνημόσυνα τοῦ ψεύτη κόσμου χίλια!

ΤΟ ΜΕΡΙΔΙΟΝ ΤΩΝ ΠΤΩΧΩΝ

(ΚΑΤΑ ΤΟΝ ANDRÉ THEURIET)

Οἱ τρεῖς μάγοι Φαρνάβαζος, Δαρείος καὶ Τισσαφέρνης, κομίζοντες χρυσόν, λίθων καὶ σφύραν, ἀνεχώρησαν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ παιδίου Ἰησοῦ, ἀλλὰ μὴ γινώσκοντες καλῶς τὴν ἄγουσιν εἰς Βηθλεὲμ, ἀπεπλανήθησαν καθ' ὁδόν διότι διερχόμενοι δάσος ἔρημον καὶ πυκνότατον, ἔχασαν ἀπὸ τὰς ὄψεις αὐτῶν τὸν ὁδηγὸν Ἀστέον· μετὰ ἀρκετὴν περιπλάνησιν ἔφθασαν τὴν νύκτα εἰς χωρίον τι τῆς Γαλιλαίας. Αἱ χεῖρες αὐτῶν ἦσαν κατὰκοποι, φέρουσαι τὰ ἀγγεῖα, ἅτινα περιεῖχον τὰ διὰ τὸν υἱὸν τῆς Μαρίας προωρισμένα μῦρα, ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ ἀπέθνησκον πῆς πείνης καὶ τῆς δίψης. Ἐκρουσαν λοιπὸν τὴν θύραν τῆς πρώτης οἰκίας τοῦ χωρίου, ὅπως ζητήσωσι φιλοξενίαν.

Ἡ οἰκία, ἡ μᾶλλον ἡ καλύβη αὕτη, καίμην σχεδὸν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δάσους, ἀνῆκεν εἰς ὑλοτόμον ὀνομαζόμενον Μανασσῆν, ὅστις ἐξ ἡ πενιχρώτατα μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τεσσάρων τέκνων του. Ἦτο ὀικοδομημένη ἐκ πηλοῦ μὲ στέγην ἐκ χώματος καὶ χόρτων, διὰ μέσου τῶν ὀποιῶν τὸ ὕδωρ διέρρεε κατὰ τὰς βροχεράς ἡμέρας.

Οἱ τρεῖς μάγοι, ἀπηυδνηκότες ἐκ τοῦ κόπου, προσώθησαν τὴν θύραν, ὅταν δὲ ὁ ὑλοτόμος ἤνοιξεν αὐτήν, παρεκάλει αὐτὸν νὰ τοῖς παράσχῃ δειπνὸν καὶ κλίνην.

— Ἀλλοίμονον! καλοὶ μου ἄνθρωποι, εἶπεν ὁ Μανασσῆς, ἔχω ἓνα μόνον κρεβάτι δι' ἐμὲ καὶ τὴν γυναῖκά μου καὶ μιὰ παληφάθρα γὰ τὰ παιδιὰ μου· ὅσο γὰρ δεῖπνο μπορῶ νὰ σᾶς προσφέρω μόνον ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριο. Ἐν τοσούτῳ κοπιᾶστε μέσα, καὶ ἐὰν δὲν εἴθε πολὺ δύσκολον θὰ προσπαθῆσω νὰ σᾶς οἰκονομῇσω.

Οἱ μάγοι εἰσῆλθον, ὁ δὲ Μανασσῆς προσ

ἤνεγκεν αὐτοῖς τὰ ὑπεσχημένα, ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον, τὰ ὅποια κατεβρόχθισαν μὲ πολλὴν ὄρεξιν. Ὁ ὑλοτόμος καὶ ἡ σύζυγός του τοῖς παρεχώρησαν τὴν κλίνην των, ὅπου ἐκοιμήθησαν τὸν βαρούχειον, πλὴν τοῦ Τισσαφέρνου, ὅστις, ἀγαπῶν τὰς ἀναπαύσεις του, κατεστενοχωρεῖτο ἐν μέσῳ τοῦ χονδροῦ Φαρναβάζου καὶ τοῦ γιγαντώδους Δαρείου.

Τὴν ἐπιοῦσαν, πρὶν ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν, ὁ Φαρνάβαζος γενναϊότερος τῶν τριῶν, εἶπεν εἰς τὸν Μανασσῆν.

— Θεῶν νὰ σοῦ δώσω κατὶ, νὰ σὲ εὐχαριστήσω διὰ τὴν φιλοξενίαν σου.

— Τὴν παρεχώρησαμεν μὲ μεγάλην μας εὐχαρίστησιν, ἀλλὰ δὲν θέλομεν τίποτε, καλοὶ μου ἄνθρωποι, ὑπέλαθεν ὁ ὑλοτόμος, τείνων οὐχ ἤττον τὴν χεῖρα.

— Δὲν ἔχω χρήματα, ἐξηκολούθησεν ὁ Φαρνάβαζος, ἀλλὰ θὰ σοῦ ἀφήσω μιὰν ἐνθύμησιν, ἡ ὅποια ἀξίζει περισσότερον.

Ἀναζητήσας δὲ εἰς τὰ θυλάκιά του ἐξήγαγε μικρὸν αὐλόν, τὸν ὅποιον ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Μανασσῆν, ἐνῶ δὲ οὗτος, ἀπατηθεὶς εἰς τὰς ἐλπίδας του, ἐμόρφαζε δυσπρεπῶς, ὁ Φαρνάβαζος προσέθηκε:

— Ἐὰν εὐχηθῇς τι, παίζων τὸν αὐλόν, ἡ εὐχή σου θὰ εἰσακουσθῇ παρευθὺς. Λάβε, μὴ κάμνης ὅμως κατὰχρησιν αὐτοῦ καὶ μὴ ἀρνήσῃς ποτε ἐλεημοσύνην καὶ φιλοξενίαν εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Ὅτε οἱ τρεῖς μάγοι ἐξηφανίσθησαν εἰς τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ, ὁ Μανασσῆς εἶπεν εἰς τὴν γυναῖκά του, σταθμίζων μετὰ περιφρονήσεως τὸν μικρὸν αὐλόν εἰς τὴν χεῖρά του.

— Καλλίτερα νὰ μᾶς ἔκαμναν κανὲν ἄλλο δῶρον ὀλιγώτερον ἀνόντην ἀπὸ αὐτῆ

τῇ συρίκτρᾳ ἐν τούτοις παρευθὺς θὰ δοκιμάσω νὰ συρίξω, γὰρ νὰ ἰδῶ ἂν δὲν ἀστείοσησαν μαζὶ μας.

Ἀμέσως δὲ ἀνέκραξε:

— Ἐπιθυμοῦσα νὰ ἔχωμεν ἓνα πρῶγευμα ἀπὸ ψωμί, μία κρεατόπηκτη ἀπὸ κυνῆγι καὶ ἓνα μπουκάλι κρασί!

Ἐπειτα ἐπαῖξε μὲ τὸν αὐλόν ἓνα σκοπὸν ἐντόπιον καὶ πάραυτα πρὸς μεγάλην του ἐκπληξιν, εἶδεν ἐπὶ τῆς τραπεζῆς, κεκαλυμμένης διὰ λευκοῦ λεπτοτάτου τραπεζομανδήλου, τὸν οἶνον καὶ τὸν ζητηθέντα πλακοῦντα.

Βέβαιος πλέον περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ αὐλοῦ του, δὲν ἐσταμάτησεν ἐδῶ, ἀλλ' ἐζήτηε ὅ,τι τοῦ ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν, αὐλῶν ἀπὸ πρώτας μέχρις ἐσπέρας. Ἀπέκτεσεν ἐνδύματα νέα διὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα του, χρήματα, τράπεζαν πλουσιοπάροχον, ἐπειδὴ δὲ ἤρκει νὰ εὐχηθῇ τι, ὅπως τὸ ἔχη ἀμέσως, ἐγένετο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διασπῆματι εἰς τῶν βαθυπλούτων τῆς χώρας, ἐν ἣ ἔζη. Ἀντὶ τῆς ἐτοιμορρόπου καλύβης του ἀνήγειρε λαμπρὸν μέγαρον, τὸ ὅποιον ἐπλήρωσεν ἐπιπλων πολυτελῶν καὶ ἄλλων πολυτίμων σκευῶν, μετὰ τὸ πέρας δὲ τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῆς ἐπιπλώσεως ἐτέλεσε μεγάλην ἐορτήν, ἐγκαινίζων τὴν νέαν αὐτοῦ κατοικίαν.

Περίξ ἀφθόνου τραπεζῆς, ἀπαστραπτούσης ἐκ φωτισμοῦ ἀπλέτου καὶ ἀργυρῶν σκευῶν, εἶχε συνενώσῃ ἀπάσας τὰς ἐπισημότητας τοῦ τόπου. Ὁ ἴδιος ἐκάθησεν εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς μετὰ τῆς συζύγου του, κεκοσμημένης ὡς εἰκὼς θαυματοουργοῦ ἁγίου, ἐνῶ μουσικοὶ, τοποθετημένοι ἐν τῇ ὑπερθεν στοῇ, ἔτερπον τοὺς συνδαιτυμόνας διὰ τῶν εὐθυμοτέρων σκοπῶν. Ἰνα μὴ ταραχθῇ δὲ ἡ εὐωχία, εἶχε παραγγεῖλῃ εἰς τοὺς ὑπη-